

ШУБА І.В., к.т.н., доцент НТУ «ХПІ»

ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ СТАРТАПІВ

Термін «стартап» було вперше використано виданням Форбс у 1976 році для визначення виду операційної діяльності [1]. Однак, найбільшого поширення воно набуло набагато пізніше з появою та стрімким поширенням високотехнологічних продуктів, мережі Інтернет тощо. До загальновідомих світових стартапів відносять HP (1939 рік заснування), Intel (1968 р), Microsoft (1975 р), Apple (1976 р), Amazon (1994 р), Google (1998 р), Facebook (2004 р). Згадані проекти відносяться до ІТ-технологій та Інтернету, однак відомі стартапи і в інших галузях, наприклад, проект «Emefcy» ізраїльської компанії по швидкій та дешевій очистці води, проект «StoreDot» по швидкій зарядці акумуляторів тощо. Загалом, цікаві та перспективні бізнес-ідеї найчастіше виникають на перетині інформаційних технологій з іншими галузям. Наприклад, поєднання знань в ІТ-сфері та медицині дозволили з'явитися дистанційній медицині та он-лайн додаткам, таким як «HealthTap», «Oscar Health Insurance» для контролю здоров'я та отримання консультацій лікаря.

За даними видання Businessviews щомісяця в США запускається понад 500 тис. стартапів [2], кожен з яких має пройти етапи від генерації ідеї до запуску та вирішити важливі питання: пошук ідеї, формування команди, розробка бізнес-плану та маркетингової стратегії, пошук інвестицій тощо. Оскільки основа стартапу це нова розробка, яка не має аналогів, то питання захисту та управління інтелектуальною власністю стоїть дуже гостро. Високотехнологічний стартап від звичайного бізнесу у більшості випадків відрізняють: високий ступінь невизначеності та ризиковості й швидкий етап реалізації. Враховуючи вищенаведені критерії, стартапери часто не приділяють належної уваги результатам інтелектуальної складової проекту, оскільки зосереджені на фінансовій

стороні питання, швидкому виведенні продукту на ринок та отриманні прибутку, а процес набуття прав інтелектуальної власності їх відволікає [3]. До найвагоміших переваг набуття прав на об'єкти інтелектуальної власності з позиції стартапу належать:

- збільшення цінності нематеріальних активів проекту;
- сприяння залученню потенційних інвесторів на всіх стадіях життєвого циклу стартапу;
- забезпечення захисту від проявів недобросовісної конкуренції;
- отримання інформації при проведенні патентного пошуку стосовно рівня техніки та розробок найближчих конкурентів.

До недоліків можна віднести тривалість процесу набуття прав, наприклад, отримання патенту на винахід триває понад два роки, а більшість запущених стартапів не витримують такий термін та терплять невдачу. Також недоліком є недосконалість сучасного законодавства з питання правової охорони продуктів ІТ-сфери та цифрових продуктів, оскільки за своєю природою вони не завжди можуть підпадати під критерії охороноздатності реальних об'єктів.

Перед прийняттям рішення щодо набуття прав інтелектуальної власності необхідно чітко сформулювати мету проекту та визначитися з об'єктами. Патентувати необхідно ключові технології/продукти, які визначають комерційну та інноваційну цінність стартапу, захистивши їх тим самим від появи майбутніх конкурентів.

Список літератури:

1. Стартап / [електронний ресурс], режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki>
2. Все, что нужно знать о стартапах в США / [електронний ресурс], режим доступу: <http://businessviews.com.ua/ru/business/id/vse-chto-nuzhno-znat-o-startapah-v-ssha-1109/>.
3. Гаврильчик В. Стратегії управління ІВ у технологічних стартапах США / Гаврильчик Владислав // Інтелектуальна власність, 2017. - № 6. - С. 22-25.